

Η νέα ΚΑΠ 2028-2034

Οι θέσεις και προτεραιότητες της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Προτάσεις στο πλαίσιο του Εθνικού Διαλόγου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική

20/10/2026

Οι παρακάτω απαντήσεις συνοψίζουν τις θέσεις της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ στα δύο ερωτήματα του Εθνικού Διαλόγου για τη νέα ΚΑΠ 2028-2034. Η αναλυτική τεκμηρίωση και εξειδίκευση των θέσεων παρουσιάζεται στο **Position Paper της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ «Νέα ΚΑΠ 2028-2034: Ευρωπαϊκές διεκδικήσεις και εθνικές προϋποθέσεις εφαρμογής»**, το οποίο συνοδεύει την παρούσα υποβολή.

1. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι προκλήσεις της νέας ΚΑΠ 2028-2034 στη βάση των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε ποιες θα πρέπει να επικεντρώνει τη στόχευσή του ο εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός;

Η νέα ΚΑΠ 2028-2034 διαμορφώνεται σε ένα περιβάλλον πολύ πιο απαιτητικό από εκείνο των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων. Η ευρωπαϊκή και ελληνική γεωργία καλούνται να αντιμετωπίσουν ταυτόχρονα πιέσεις στο αγροτικό εισόδημα, αυξημένο κόστος παραγωγής, κλιματική αστάθεια, εμπορικές αναταράξεις, γεωπολιτικές πιέσεις, ανάγκη ανανέωσης των γενεών, περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ψηφιακή μετάβαση και αυξημένες απαιτήσεις εφαρμογής και τεκμηρίωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΚΑΠ δεν μπορεί να αποδυναμωθεί ούτε χρηματοδοτικά ούτε θεσμικά, αλλά πρέπει να παραμείνει κοινή, επαρκής, προβλέψιμη και εφαρμόσιμη.

Βασική πρόκληση αποτελεί η ίδια η νέα θεσμική και χρηματοδοτική αρχιτεκτονική της ΚΑΠ. Η ενσωμάτωσή της στα Εθνικά και Περιφερειακά Σχέδια Εταιρικής Σχέσης, η μετάβαση από την παραδοσιακή δομή των δύο Πυλώνων σε ένα ενιαίο χρηματοδοτικό σχήμα και η μεγαλύτερη έμφαση σε επιδόσεις, ορόσημα, στόχους και τεκμηρίωση μεταφέρουν αυξημένη ευθύνη στα κράτη-μέλη. Η μεγαλύτερη ευελιξία μπορεί να επιτρέψει καλύτερη προσαρμογή στις εθνικές ανάγκες, αλλά χωρίς σαφείς ευρωπαϊκές δικλείδες υπάρχει κίνδυνος διαφοροποίησης μεταξύ κρατών-μελών ανάλογα με τη δημοσιονομική και διοικητική τους ικανότητα.

Για τον λόγο αυτό, βασική προτεραιότητα της ελληνικής θέσης πρέπει να είναι η προστασία του κοινού χαρακτήρα της ΚΑΠ και η διασφάλιση επαρκούς, σταθερού και προβλέψιμου προϋπολογισμού, με σαφή προδέσμευση πόρων για τη γεωργία, υψηλά ποσοστά ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης και αποφυγή έμμεσης επανεθνικοποίησης της πολιτικής.

Σε επίπεδο εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού, στο επίκεντρο πρέπει να παραμείνουν το αγροτικό εισόδημα και η πραγματική παραγωγική δραστηριότητα. Η κατανομή των πόρων δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στην έκταση, αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ένταση εργασίας, την απασχόληση, το κόστος παραγωγής, την προστιθέμενη αξία και τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες. Παράλληλα, πρέπει να διατηρηθούν και να ενισχυθούν τα στοχευμένα εργαλεία, όπως οι συνδεδεμένες ενισχύσεις και τα τομεακά προγράμματα, όπου τεκμηριώνεται παραγωγική, κοινωνική, περιφερειακή ή εξαγωγική σημασία.

Η ανταγωνιστικότητα πρέπει να συνδεθεί με την καλύτερη οργάνωση της παραγωγής, την πρόσβαση στις αγορές, την ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης των παραγωγών και τις επενδύσεις σε ποιότητα, μεταποίηση, αποθήκευση, ιχνηλασιμότητα και συλλογικές υποδομές. Οι συνεταιρισμοί, οι Ομάδες Παραγωγών και οι Οργανώσεις Παραγωγών έχουν κρίσιμο ρόλο στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας και στην πρόσβαση των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων σε εργαλεία και υπηρεσίες.

Η ανανέωση των γενεών αποτελεί επίσης κρίσιμη προτεραιότητα. Η στρατηγική για τους νέους γεωργούς δεν πρέπει να περιορίζεται στην πρώτη εγκατάσταση, αλλά να καλύπτει ολόκληρη τη διαδρομή του νέου παραγωγού, από την εγκατάσταση και τη σταθεροποίηση έως την επενδυτική ανάπτυξη, την πρόσβαση στην αγορά και τη μακροχρόνια παραμονή στην παραγωγή. Πρέπει να συνδέεται με πρόσβαση σε επενδύσεις, χρηματοδοτικά εργαλεία, τεχνική υποστήριξη, συμβουλευτική, κατάρτιση, καθώς και με τη διευκόλυνση της διαδοχής και της μεταβίβασης εκμεταλλεύσεων.

Στο πεδίο του κλίματος και του περιβάλλοντος, απαιτείται ένα πλαίσιο που να συνδυάζει φιλοδο-

ξία με αναλογικότητα, εφαρμοσιμότητα και επαρκή χρηματοδότηση. Οι απαιτήσεις αιρεσιμότητας, τα GAECs, τα SMRs και οι λοιπές υποχρεώσεις πρέπει να είναι σαφείς και προσαρμοσμένες στις πραγματικές συνθήκες της ελληνικής παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη τη μικρή κλίμακα και τον πολυτεμαχισμό πολλών εκμεταλλεύσεων, τις ορεινές και νησιωτικές περιοχές και τις ξηροθερμικές συνθήκες. Ιδιαίτερη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη διαχείριση των υδατικών πόρων, στις αρδευτικές υποδομές, στην αποδοτικότερη χρήση του νερού, στα συστήματα παρακολούθησης και στις συλλογικές λύσεις προσαρμογής.

Η αντιμετώπιση κρίσεων πρέπει επίσης να ενισχυθεί. Οι κρίσεις αποτελούν πλέον επαναλαμβανόμενο στοιχείο της παραγωγικής πραγματικότητας και η διαχείρισή τους δεν μπορεί να περιορίζεται σε εκ των υστέρων αποζημιώσεις. Χρειάζονται παρακολούθηση κινδύνων, έγκαιρη προειδοποίηση, εργαλεία σταθεροποίησης, ταχύτερη ενεργοποίηση μέτρων αγοράς και καλύτερη αξιοποίηση δεδομένων. Παράλληλα, πρέπει να ενισχυθούν τα εργαλεία της ΚΟΑ και η προστασία ευαίσθητων παραγωγικών τομέων μέσω ουσιαστικής αμοιβαιότητας προτύπων, παρακολούθησης των εισαγωγών και λειτουργικών safeguards.

Κρίσιμη είναι, τέλος, η αξιοποίηση της γνώσης, της καινοτομίας και της ψηφιακής μετάβασης. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο η ανάπτυξη νέων λύσεων, αλλά η μετατροπή τους σε πρακτικά εργαλεία για τον παραγωγό. Απαιτούνται γεφύρωση μεταξύ έρευνας και εφαρμογής, συμβουλευτική και τεχνική υποστήριξη, αξιόπιστες ψηφιακές και αγρονομικές υποδομές, πρακτική υιοθέτηση των τεχνολογιών και σαφείς κανόνες διαλειτουργικότητας, πρόσβασης και διακυβέρνησης των δεδομένων.

Παράλληλα, η πολιτική για τις αγροτικές περιοχές πρέπει να αντιμετωπιστεί ως πολιτική παραγωγικής ανθεκτικότητας και όχι μόνο ως πολιτική τοπικής ανάπτυξης, με ειδική μέριμνα για ορεινές, νησιωτικές, μειονεκτικές, ξηροθερμικές και παραμεθόριες περιοχές και με στήριξη των συλλογικών υποδομών και της οργανωμένης παραγωγής.

Συνολικά, στο επίκεντρο της νέας ΚΑΠ πρέπει να παραμείνει η παραγωγή. Η στήριξη του εισοδήματος, η ανταγωνιστικότητα, η περιβαλλοντική μετάβαση, η διαχείριση κρίσεων, η καινοτομία και η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών αποτελούν αλληλένδετες προϋποθέσεις για μια ελληνική γεωργία βιώσιμη, ανθεκτική, οργανωμένη, ικανή να παράγει, να επενδύει, να προσαρμόζεται και να διατηρεί ζωντανές τις αγροτικές περιοχές.

Αναλυτικότερα, οι παραπάνω θέσεις αναπτύσσονται στα Κεφάλαια 1-7 του Position Paper της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ (σελ. 7-21).

2. Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι κύριες μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο που θα πρέπει να συνοδεύουν τον σχεδιασμό της νέας ΚΑΠ 2028-2034 ώστε να καθιστούν αποτελεσματικότερη την εφαρμογή της;

Πέρα από τις ευρωπαϊκές διεκδικήσεις, η νέα ΚΑΠ απαιτεί ένα σαφές εθνικό σχέδιο εφαρμογής. Η επόμενη περίοδος δεν θα κριθεί μόνο από το τελικό περιεχόμενο των κανονισμών ή από το ύψος των διαθέσιμων πόρων, αλλά από την ικανότητα του εθνικού συστήματος να σχεδιάσει, να εφαρμόσει, να παρακολουθήσει και να αξιολογήσει τις παρεμβάσεις με τρόπο λειτουργικό, αξιόπιστο και κατανοητό για τους δικαιούχους.

Πρώτη προτεραιότητα πρέπει να είναι η έγκαιρη κατάρτιση ενός Εθνικού Οδικού Χάρτη Μετάβασης για τη νέα ΚΑΠ 2028-2034, με σαφή χρονοδιαγράμματα, αρμοδιότητες, ενδιάμεσα στάδια και μηχανισμούς παρακολούθησης. Πρέπει παράλληλα να προηγηθεί λειτουργική αξιολόγηση των δομών εφαρμογής της ΚΑΠ, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πληρωμών, ελέγχων, συμβουλευτικής, των ΚΥΔ, των συνεταιρισμών, των Ομάδων Παραγωγών, των πληροφοριακών υποδομών, των ροών δεδομένων, των ανθρώπινων πόρων και της τεχνικής ικανότητας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη μεταβατική περίοδο, ώστε υφιστάμενες δεσμεύσεις, επενδυτικά έργα, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις, τομεακά προγράμματα και συστήματα πληρωμών να συ-

νεχίσουν να λειτουργούν χωρίς κενά. Η μετάβαση στη νέα αρχιτεκτονική δεν πρέπει να οδηγήσει σε καθυστερήσεις πληρωμών, ασυνέχειες, απώλεια πόρων ή αύξηση των σφαλμάτων εφαρμογής.

Κρίσιμη προϋπόθεση είναι επίσης η ανάπτυξη ενιαίων και διαλειτουργικών πληροφοριακών συστημάτων. Τα ίδια δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιούνται για αιρεσιμότητα, περιβαλλοντικούς δείκτες, ελέγχους, πληρωμές, παρακολούθηση αποτελεσμάτων, διαχείριση κρίσεων και συμβουλευτική υποστήριξη. Εάν τα συστήματα παραμείνουν αποσπασματικά ή ασύνδετα, η ψηφιακή τεκμηρίωση θα αυξήσει αντί να μειώσει το διοικητικό βάρος.

Στην ίδια κατεύθυνση, πρέπει να εφαρμοστεί η αρχή της μίας φοράς καταχώρισης και της πολλαπλής αξιοποίησης των δεδομένων, ώστε οι παραγωγοί και οι συνεταιρισμοί να μην καλούνται να υποβάλλουν επανειλημμένα τις ίδιες πληροφορίες σε διαφορετικά συστήματα. Απαιτείται ένα αξιόπιστο, διαλειτουργικό και ασφαλές περιβάλλον, με σαφείς κανόνες προστασίας, πρόσβασης και χρήσης των δεδομένων.

Παράλληλα, πρέπει να ενισχυθεί η διοικητική και τεχνική ικανότητα ολόκληρου του οικοσυστήματος εφαρμογής. Η διοικητική ικανότητα δεν αφορά μόνο τη δημόσια διοίκηση, αλλά και τους παραγωγούς, τους συνεταιρισμούς, τα ΚΥΔ και τις λοιπές τεχνικές δομές. Χρειάζονται έγκαιρη ενημέρωση, κατάλληλη κατάρτιση, σταθερό πλαίσιο εφαρμογής και λειτουργικά πληροφοριακά εργαλεία. Η αναγνώριση του ρόλου των δομών υποστήριξης πρέπει να συνοδεύεται από σαφείς ρόλους, κατάλληλα εργαλεία, τεχνική υποστήριξη και αντίστοιχους πόρους και όχι από απλή μεταφορά διοικητικού βάρους προς αυτές.

Στον σχεδιασμό των επενδυτικών παρεμβάσεων πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν οι καθυστερήσεις εγκρίσεων και εκταμιεύσεων, οι μεταβολές του κόστους και η ανάγκη ομαλότερης ροής των προσκλήσεων, ώστε τα επενδυτικά σχέδια να παραμένουν υλοποιήσιμα. Η αξιολόγηση πρέπει να αναγνωρίζει ολοκληρωμένες λύσεις παραγωγικού εκσυγχρονισμού και όχι μόνο μεμονωμένες προμήθειες εξοπλισμού, ιδίως όταν συνδέονται με ανθεκτικότητα, εξοικονόμηση πόρων, ψηφιακή τεκμηρίωση, συλλογικές υποδομές και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Η απλούστευση πρέπει να αποτελέσει αυτοτελή στόχο της νέας ΚΑΠ, με έμφαση στη μείωση της πολυπλοκότητας, του διαχειριστικού κόστους και των επαναλαμβανόμενων υποχρεώσεων για παραγωγούς και δικαιούχους. Η απλούστευση πρέπει να γίνεται αντιληπτή πρωτίστως στο επίπεδο του δικαιούχου και όχι μόνο στο επίπεδο των μηχανισμών διαχείρισης.

Τέλος, πρέπει να διασφαλιστεί ενιαίο εθνικό πλαίσιο εφαρμογής, με δυνατότητα στοχευμένων προσαρμογών στις τοπικές ανάγκες, ώστε να αποφεύγονται ο περιφερειακός κατακερματισμός, οι διαφορετικές ταχύτητες εφαρμογής και οι άνισες δυνατότητες πρόσβασης. Παράλληλα, η Ελλάδα πρέπει να διαμορφώσει έγκαιρα τις θέσεις της και να αξιοποιήσει τους ευρωπαϊκούς διαύλους εκπροσώπησης. Η εθνική στρατηγική δεν πρέπει να αποτελεί απλή προσαρμογή στις τελικές αποφάσεις, αλλά ενεργή προσπάθεια διαμόρφωσης του πλαισίου πριν αυτό κλειδώσει.

Οι εθνικές προϋποθέσεις εφαρμογής και ο προτεινόμενος οδικός χάρτης μετάβασης αναπτύσσονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 8 του Position Paper της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ (σελ. 22-24).

gaia
ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

www.c-gaia.gr